

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Prima. De Incarnatione Christi secundùm testimonia sacrarum
Scripturarum, veteris & noui testamenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

TOMI PRIMI PARS ALTERA,

ANTE PRIMAM EDITIONEM
typis non euulgata.

In hac parte secunda Tomi primi, continentur tum conciones, tum meditationes admodum utiles & pie. Conciones sunt eiusmodi, ut meditationes esse videantur. Similiter meditationes ita scripte sunt, ut ex ijs conciones haberi possint.

CONCIONES ET MEDITATIONES XXXVI. UTILISSIMÆ. PRIMA.

De Incarnatione Christi secundum testimonia sacrarum Scripturarum, veteris & noui testamenti.

I. *Crutamini Scripturas, dicit Dominus. O dul-* Ioan. 5.
cissime Domine Iesu, cōcede mihi indigno
famulo tuo, incarnationis tuæ mysterium
deuotè pensare, sagaciter inuestigare, subli-
miter intelligere, nō intellectam humiliter
venerari, & tibi semper gratias agere, pro
dignatione tanta & charitate tam ineff. bili. Hoc enim mysteriū
me magis delectat considerare, & inter cetera mirabilia tua sua-
uius sapit, vehementiūs afficit, fortiūs astringit, & totum spiri-
tum meum in te rapit. Da ergo mihi in hoc frequentius versari,
& qualiter à sanctis Prophetis præcognitum ac prædictum fue- Psal. 118.
rit, diligentius speculari. Reuela oculos meos, & considerabo mira-
bilia de lege tua. Tu etenim cōditor legis: Tu inspirator & instru-
ctor Prophetarum, quorum oraculis miris & multiplicibus mo-

L 4 dis

dis prænuntiatus es & præfiguratus; nunc aperte, nunc obscure, sicut euidenter inspecta tota veteris Testamenti series protestatur. Nil quippe in ea vacat à mysterio: sed tam diuinitatis tuæ quam etiam humanitatis, fidelissima ibidem testimonia continentur. Et quamuis hominis testimonium tibi necessarium non fuerit, qui veritas es: & homines, cum volueris, Prophetas facis: propter nostram tamen eruditionem & fidei confirmationem longè hæc antè voluisti, per sanctos tuos prædici & conscribi, atque tantam etiam auctoritatem illorum eloquijs tradere, quibus nulla ex parte auderet quis contradicere. Quatenus & cum præsens adesses in carne, Rex Israel, & Saluator mundi posses agnosci, quem tot scripturæ commendauerant aduenturum. Et hoc est, quod præsentia legis doctoribus non credentibus, sed curiosè te obseruantibus & callidè tentantibus, respondisti: *Scrutamini Scripturas, in quibus vos putatis vitam æternam habere. Illa enim sunt, quæ testimonium perhibent de me.*

Ioan. 5.

Patriarchæ.
1. Abraham.

Gen. 22.

Marci 16.

2. Perhibent Patriarchæ, perhibent Prophetæ, & cæteri iusti testimonium incarnationi tuæ. Nam Abraham Patriarcharum primus, ob fidei suæ meritum & perfectæ obedientiæ opus, tale suscepit promissum: *In semine tuo benedicentur omnes gentes terræ.* In quo nimirum semine, tu designatus es & prophetatus, qui de Maria Virgine natus, veram de carne Adam, veramque de stirpe Abraham originem duxisti. Qui etiam cunctis per orbem Gentibus, hanc benedictionem transmisisti, dicens: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit.* Hæc inquam benedictio non terrena, sed cælestis est promissio: non transitoria vbertas, sed perpetua felicitas, vita immortalis cum Angelis, non longiturnitas temporalis. Quæ sicut fidei Abraham promissa est, ita & per te ipsi donata est, & omnibus veram fidem sectantibus. Non enim, qui secundum carnem ex Abraham nati sunt, hi tantum filij promissionis censendi sunt: sed qui vestigia fidei eius imitantur, in benedictione deputantur: siue ex eo carnaliter editi, siue ex gentibus cæteris spiritualiter fuerint regenerati. Et ideo dictus est pater multarum gentium, non Iudæorum tantum, sed omnium in te credentium per orbem nationum.

2 Isaac.
Gen. 21.

3. Perhibet quoque præclarum testimonium tibi Isaac filius Abrahamæ gestis suis. Eius siquidem natiuitas ab Angelo prædicta, tuæ natiuitatis gerit præfagium, quæ longè tamen superexcellit omnium natorum modum. Ille per promissionem Angeli de sterili matre editus est, sed tu ab initio mundi promissus, pro salute nostra ineffabili ordine, de virgine matre natus es. Ille genitus gaudiū fecit parentibus & amicis: tu verò natus gaudium magnum Angelis fecisti & hominibus. *Dat credulitatem magnam*
Virginæ

Virginei partus, ipsum miraculum factum in utero senectutis. Qui ergo hoc egisti in seruulo tuo, profecto mains potuisti in remetipso. Conditor enim cum sis naturæ, omnia sub potestate habes, nec vllius lege stringeris aut iure. Lucet etiã in eo passionis tuæ figura, quando à patre iussus est immolari, diuino ad se responso per Angelũ prius facto. Ille ligna portauit holocausti; tu lignum crucis baiulasti, ad delendum chirographum primordialis delicti. Ille ligatus mox aræ imponitur; tu ligatus & fortiter casus, tandem in cruce ex altaris, vt omnia ad te ipsum trahe- res. Ille obediens fuit Abrahæ patri suo: & tu obedisti vsque ad mortem crucis Deo Patri tuo. Ille immolatur, sed nõ occiditur: quia ille figura, tu veritas: ille signum, tu verum sacrificium. Ille mori non debuit, quia redemptor mundi non fuit: tu verò mori debuisti: non tamen ex proprio, sed nostro pro delicto; quia verus Redemptor mundi in hoc natus fuisti, & hoc mandatum à Patre accepisti.

4. Perhibet quoque Iacob Patriarcha, testimonium verissi- 3. Iacob.
mum tibi. Hic prophetico spiritu doctus, multa filijs suis ventu-
ra prædixit. Nam tribum, de qua nasciturus; & tempus quo ef-
fes aduenturus, innotuit, cum benedicens Iudam filium suum,
inter alia diceret: *Non auferetur, inquit, sceptrum de Iuda, & dux* Gen. 49.
de femoribus eius; donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expecta-
tio Gentium. Quod quidem testimonium sanè intellectum, con-
stat sine dubio in te completum, qui de tribu Iuda ortum dignif-
simum habuisti: & illo in tempore hanc lucem mundi intrasti,
quando legitimus dux in Iudæa defecerat, & rex externæ natio-
nis Herodes, illuc arcem principatus tenebat. Non ergo expecta-
ris, vt delirat Iudæus, sed iã venisse crederis in carne Deus, sicut
profitetur Christianus, vt docet catholica fides. Defecit certè
dux in Iudæa, desijt lex in ea, sacerdotium conticuit, tẽplũ ceci-
dit, regnum periit, gens illa dissipata est per mūdum: vt cognos-
cat totus mundus, quia tu saluator Israel, expectatio gentium, Gen. 49.
& desideratus earum aduenisti. Cessare igitur lex vetus debuit, Agg. 2.
postquam noua grãtia & veritas te apparente illuxit. Quoniam
omnis illa anti qua institutio, ad perhibendũ tibi testimonium,
ministra fuit.

5. Huic concordant voces Prophetarum, qui aduentum tuum Propheta.
præscientes, dies gratiæ in quibus stamus prænuñciarunt. Dicit 1. Moyses.
namque Moyses, legislator & doctor populi Israel, testimonium
credibile nimis: *Prophetam de gente tua & de fratribus tuis, sicut* Deut. 16.
me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus. Rudi populo locuturus
Moyses simpliciter te Prophetã nominauit, qui fortassis altius de
te capere nomen nequid idoneus inueniebatur. Quod etiam ex
Euange-

Joan. 6.

Euangelio satis colligitur, vbi facto signo de quinque panibus & duobus piscibus, vox populi talis ferebatur: *Quia hic est verè Prophetas, qui venturus est in mundum.* Nos verò certiori iam veritate & altiori intellectu fidei imbuti, non solum Prophetam, sed & Dominum te Prophetarum verumque Dei filium, veraciter confitemur & credimus. Nec mirum, si illi populo multa per Moysen seruum suum obscure, & nobis per te ipsum plura manifestius sis loquutus: quia sic congruebat ordini iustitiæ, sic legi, denique & gratiæ. Hic itaque Moyses, desiderio aduentus tui, orauit & dixit: *Obsecro, Domino mitte, quem missurus es.* Iste est Moyses, qui ad liberandos filios Israel in Ægyptum dirigitur: cui etiam potestas faciendi signa & prodigia pariter condonatur. Fecit magna & insolita, quæ audita vel lecta, admirationem non paruam habent. Sed mysticè intellecta, & ad te debite relata, pijs ac fidelibus mentibus altiolem sensum & salubriorem fructum ingerunt. Ille eduxit filios Israel de terra Ægypti: tu electos tuos de vita veteri, de captiuitate diaboli, de claustris inferni exemisti. Ille per mare rubrum, submerso Pharaone, eos fecit terram ingredi promissionis: tu fideles tuos per aquam baptismi, extincto originali peccato, regnum facis intrare supernæ mansionis. Ille in monte Sinai legem decalogi in Tabulis lapideis exaratam suscepit, ac populo custodiendam tradidit: tu noui Testamenti mediator effectus, legem gratiæ discipulis in monte prædicasti, quam & eorum cordibus per amoris spiritum arctius impressisti. Ille quadraginta annis in deserto, cum filijs Israel ambulauit, multis signis & prodigijs inter eos emicuit: tu triginta & tribus annis in terris visus & cum hominibus conuersatus, tam multa signa diuinæ potentiæ tuæ exhibuisti, vt ea vix capere mundus sufficeret, si cuncta scripta fuissent. Ille agebat tanquam fidelis seruus: tu operatus es sicut Dominus, & vnicus patris filius, cui Pater omnia dedit in manus. Ideo nec ille potest comparari tibi, sed nec quisquã Angelorum vel hominum. Omnibus enim datus est spiritus ad mensuram, tibi autem cum Pater manet æqualis semper potestas: Manet & longè à cæteris sanctis, secundum humanitatem, excellentia singularis dignitatis, nulli creaturæ communicabilis. *Cui enim Angelorum aliquando dictum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te?* Aut quis sanctorum Patrem loquentem sibi audiuit: *Sede à dextris meis?* Magnum est Angelo, vt sit minister. Magnum cui libet sanctorum ad mensam sedere, in regno Patris tui: tibi autem data est omnis potestas, in celo & in terra. Etsi in substantia nostræ carnis, mortalis apparuisti; es tamen super omnia Deus incommutabilis, nostra suscipiens & propria non amittens.

Indubi-

Joan. 21.

Joan. 3.

Hebr. 1.

Ibid.

Psal. 109.

Matth. 28.

Indubitanter ergo & constanter te constemur Christum, Dei unigenitum, mundi saluatorem, ac sanctum sanctorum in lege promissum, à Patriarchis desideratum, à Prophetis prævisum & prænuntiatum. Quorum testimonij si quis credere hesitauerit, seipsum veritatis luce priuat, non seruans fundamentum, quo fidei pedem ponat: nec intendens lucernæ lucenti in caliginoso loco. Lex enim lax est, & prophetia preciosa lucerna, perducens nos ad te verum animæ lumen, in quo credentes, per fidem salui fiunt. Sine fide namque & agnitione nominis tui, nulla spes vitæ, nulla acquisitio salutis inuenitur. Tu equidem salus nostra, spes & redemptio nostra, quem expectabant priores sancti, qui hanc acceperant promissionem.

6. Multis autem rerum significationibus, multis & mirandis etiam visionibus, salus hæc de te promissa, diu precessit & latuit: Sed celebrato incarnationis passionisque mysterio, hæc secreta patefacta sunt, & completa. Te igitur, agnus ille paschalis, qui singulis annis in memoriam priscae liberationis ex Ægypto, iussus est immolari, præsignauit. Te vitulorum & arietum oblatio: te thymiamatis incensio: te varia sacrificiorum celebratio ac sanguinis crebra aspersio præfigurauit. Tu in candelabro aureo, septem lucernis ornato: tu in Pontifice magno, qui in sancta sanctorum semel ingreditur in anno, mysticè præsignaris. Sed hæc omnia legis sacrificia, vnico corporis tui sacrificio, semel in ara crucis oblato, plenè consummasti. Ideo nec vlla iam in priorum cultu remanet vtilitas: quia quod illa significabant, innotuisti nobis æterna veritas. Leguntur autem à fidelibus doctoribus spiritualiter discussa, & ad ædificationem nostram vtiliter proferuntur: placetque eorum intellectus mysticus, sed obseruantia literalis non admittitur. Et si olim tibi placere talia sacrificia, hoc occulta egit fides, quæ reuelanda erat. Sed nunc vetera illa finem acceperunt, quia verum sacrificium iam venit, quod fidei deuotione, sancta per orbem frequētat Ecclesia. *a* Te etiam petra, dulces aquas sitienti populo manans. *b* Te manna pastum miserabilem esurientibus præbens. *c* Te serpens æneus exaltatus, infectos à morsu sanans. *d* Te virga Aaron sacerdotis florens nucisque producens, pulchrè præmonstrauit. *e* Te Iosue, nobilis actu & nomine. *f* Te Gedeō victoriosissimus. *g* Te Sampson fortissimus. *h* Te Samuel Propheta fidelissimus. *i* Te Nazæorum & Iudicum singulorum laudata virtus, mirificè expressit.

7. Te Dauid Rex & Propheta eximius, electus secundum cor Dei, egregiusque psalmista patenter canit, deuotè exorat, ardentèque desiderat dicens: 1. * Domine inclina calos tuos, & descende.

Excusa

Hebr. 11.

Figura de Christo.
 Agnus Paschalis.
 Exodi 1.
 Vitulorum oblatio.
 Exodi 29.
 Candelabrum aureum.
 Exodi 25.
 Summus Pontifex.
 Hebr. 9.
 a Petra deserti.
 Deut. 8.
 b Manna.
 Deut. 8.
 c Serpens æneus.
 Num. 21.
 d Virga Aaron.
 Num. 17.
 e Iosue.
 lib. Iosue.
 f Gedeon.
 lib. Iudicum.
 g Samuel.
 1. Reg.
 h Nazaræi.
 Iudices.
 Num. 6.
 Prophetæ.
 i Dauid.
 * Psal. 145.

a Psal. 79.

b Psal. 84.

c Psal. 88.

a *Excita potentiam tuam, & veni ut saluos facias nos.* b *Ostende nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuum da nobis.* c *Vbi sunt, misericordia tua antiqua Domine, sicut iurasti David seruo tuo?* His & alijs deprecationibus, desiderium pectoris sui psallendo saepe aperit. Sed & altiora horum reuelatis cordis oculis, in testimonium tibi asserit. Hic est David sanctus, cui incerta & occulta sapientiae tuae manifestati: & quod de eius stirpe incarnandus esset promisisti. Hic est David forma decorus, manu validus, consilio prouidus, sapiens in verbis, in iniurijs mansuetus, in oculis suis humilis, cultor sacrae legis, praecentor Euangelij, verax testis aduentus tui. Hic de natiuitate, passione, resurrectione, & ascensione tua plenissime vaticinatus est. Tu es ergo, de quo ait:

Psal. 50.

In sole posuit tabernaculum suum; & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo: Exultauit ut gigas ad currendam viam, à summo caelo egressio eius; & occursum eius usque ad summum eius. Tu veritas de terra orta. Tu iustitia de caelo prospiciens, quae nos Deo Patri, post lapsum reconciliauit. Tu speciosus forma, praefilijs hominum: in cuius labijs diffusa est gratia, imò à quo omnibus misericordia profluxit & gratia. Tu Deus rex noster ante secula, qui operatus es salutem in medio terrae. Tu homo natus in Iudaea, cuius nomen permanet ante secula. Tu sicut pluuia in velus descendisti in Mariam: & sicut stillicidia stillantia super terram, salutarem Euangelij sparsisti doctrinam. Tu ex Patre ante

Psal. 18.

Luciferum genitus, & vestes nostrae mortalitatis indutus, Sacerdos manes in aeternum, secundum ordinem Melchisedech, à Deo constitutus. Tu de torrente in via bibisti, pro nobis indignam mortis passionem, sicut verus viator patiundo. Propterea in die resurrectionis, indutus es fortitudinem & decorem. Nec nostro more vidisti carnis corruptionem; sed ipsam eandem in

Psal. 84.

Psal. 44.

Psal. 73.

Psal. 71.

Psal. 109.

Ibid.

Ibid.

Psal. 46.

qua passus es carnem, resuscitasti ad vitam immortalem: cum qua latantibus Angelis ascendisti in iubilo, reuersurus in voce tubae, die nouissimo. Sicque impleta sunt carmina David fidelia, in diuersis psalmodum passibus conscripta.

2. Isaias.

Isaia 7.

Isaia 9.

8. O Iesu, vnicum desiderium Prophetarum: Tu es Emanuel, quem virgo concepit, virgo peperit, virgo post partum permansit. De quo Isaias luculento sermone prophetauit: *Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis. Et factus est principatus eius super humerum eius: & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri seculi, princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium, & pacis non erit finis.* Tu radix Iesse, qui stas in signum populorum, quem Gentes deprecabuntur: cuius sepulchrum usque hodie cernitur gloriosum. Tu flos de radice Iesse

Isaia 11.

Ibid.

ascendens, super quem requiescit spiritus sapientiae & intellectus,

lectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis, & spiritus timoris Domini. Tu agnus dominator terræ, mis-
 sus de petra deserti ad montem filia Sion. Tu mons domus Do-
 mini, preparatus in vertice montium, eleuatus super colles: ad
 quem omnes gentes confluunt, vt de plenitudine tua accipiant.
 Tu lumen Hierusalem & gloria Israel, cuius ortus & splendor
 illuminat mundum. Tu lapis probatus, angularis, preciosus,
 fundatus in fundamento Sion. Tu germen Domini in magnifi-
 centia, & fructus terræ sublimis: sedens nunc ad dexteram Dei
 Patris, subiectis tibi principibus & potestatibus vniuersis. Hæc
 Isaias, qui spiritu magno vidit futura, & consolatus est omnes
 lugentes Sion aduentu tuo; vnde & dicit, *Consolamini, consola-*
mini popule meus, dicit Dominus Deus vester: quia ego ipse, qui lo-
quebar, adsum. O quam ardenti desiderio optauit impleri pro-
 missum incarnationis tuæ, cum impletus spiritu audaciæ clama-
 ret: *Vtinam disrumperes calos & descenderes, à facie tua montes de-*
fluere. Qui ardorem desiderij sui temperare non valens, sed
 omnibus palam insinuare curans, rursus aiebat: *Propter Sion non*
tacebo, & propter Hierusalem non quiescam: donec egrediatur ve-
splendor iustus eius; & saluator eius vt lampas accendatur. Et quis
 indagare sufficit omnes mysticos eius sermones, quos de tua
 præcipuè incarnatione, passione, glorificatione, & iudicij ex-
 pectatione, nec non de Gentium vocatione, & sancti Euange-
 lij prædicatione, digessit? Sic narrat futura, quasi essent præ-
 terita: & sic singula enumerat, tanquam oculis cõspexisset vni-
 uersa. Veruntamen vidit, sed intellectualibus oculis, non car-
 nalibus. Spiritualibus enim oculis cernuntur diuina mysteria,
 quæ animalis homo percipere non potest. Vnde Pharisei, qui
 solum exterius considerabant præsentiam in te corporalem, non
 potuerunt ad diuinitatis maiestatem assurgere. Sed Isaias cali-
 tus illuminatus & subleuatus, de vtraque natura protulit testi-
 monia veritatis. Nam de diuinitate sic dicit: *Vidi Dominum se-*
dentem super solium excelsum & eleuatum, & plena erat omnis ter-
ra maiestate eius. De humanitate verò sic: *Vidimus eum, & non*
erat aspectus. Et nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à
Deo, & humiliatum. Ipse autem vulneratus est, propter iniquitates
nostras, attritus est propter scelera nostra.

9. Similiter & Ieremias Propheta sanctissimus, testimonium
 tibi perhibet, cum magnum hæreditatis mysterium, hoc modo
 describit: *Quia creauit (inquit) Dominus nouum super terram, fe-*
mina circumdabit virum. Quid tam nouum Domine Iesu, ficur
 conceptio tua de Spiritu sancto, natiuitas ex virgine? Hæc est
 nouitas à sæculo inaudita: quæ nec primam similem visa est,
 nec

Isaia 16.
Isaia 2.Isaia 60.
Isaia 28.
Isaia 4.

Isaia 49.

Isaia 64.

Isaia 62.

Isaia 6.

Isaia 52.
& 53.3. Iere-
mias.

Ierem. 31.

nec habere sequentem. O verè beata nouitas, qua vetus expulsa est iniquitas, & noua introducta sanctitas. Eia noua mater, gaude Maria: Tu es benedicta illa femina, de qua loquitur ista propheta, quæ & huius nouitatis felicissimo partu lætificari meruisti. Eum namque, quæ omnis creatura non capit, tu omnibus creaturis celsior facta, immaculata aluo circumdedisti. Et quamuis paruulum ac teneris indutum membris, intra virginea viscera diu clausum gestasti, erat tamen vir etiam Iesus nondum natus, sed virtute non corpore; perfectione sapientiæ, non ætatis dimensione: imò mox vt conceptus est, plenus gratia & veritate. Sic ergo intelligendò, magnum fuisse probatur mysterium, ex ore Ieremiæ prædictum.

4. Baruch.
Baruc. 3.

10. Hinc & in Baruch, illud memorabile testimonium ponitur: *Hic est Deus noster, & non estimabitur alius aduersus eum. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.*

5. Ezechiel.
Ezech. 1.
Ezech. 9.

11. Ezechiel Propheeta, qui multa de cælestibus viderat, hoc notanter de te commemorat, dicens: *Et super similitudinem throni, quasi aspectus hominis desuper.* Et item: *Vir quoque vnus in medio eorum, vestitus lineis, & atramentarium scriptoris ad renes eius. Tangit & sacratissimæ natiuitatis tuæ mirabile sacramentum, cum de porta orientali, diuinum meruit audire responsum. Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam: quoniam Deus Israel ingressus est per eam, eritq; clausa principi.* Tu es Princeps iste, Maria quoque clausa porta, quæ in concipiendò & pariendò, mansit semper virgo intacta.

6. Daniel.
Dan. 2.

12. Daniel vir desideriorum, & sublimium secretorum cognitor, cum Regi Nabuchodonosor somnium suum prudenter edidisset, tuum profectò aduentum fideliter prædicit: *Videbas, inquit, ita, donec abscissus est lapis de monte sine manibus, qui percussit statuam in pedibus eius ferreis & fœtilibus, & comminuit eos. Lapis autem, qui percussit statuam, factus est mons magnus, & impleuit vniuersam terram.* Tu per lapidem istum signaris, qui de monte, hoc est de regno Iudæorù abscissus es: sine manibus, id est, sine maritali opere de virgine procreatus. Qui percussisti statuam in pedibus eius, qui statum mundani culminis, ad obediendum fidei, verbis & signis, etiam inter bella persecutionum mirabiliter incuruasti. Et factus es sicut mons magnus, implesti que vniuersam terrã. Quia qui prius apud Iudæam paucis notus eras, postmodum coruscante Euangelij gratia, toti mundo teipsum reuelasti. Aliud testimonium idem Daniel profert dicens: *Aspiciebam in visu noctis, & ecce cum nubibus quasi filius hominis veniebat: & usque ad antiquum dierum peruenit, & in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum: & omnes populi, tribus, & lingua*

Dan. 7.

lingua ipsi seruiant. Potestas eius potestas aeterna, qua non auferetur: & regnum eius, quod non corrumpetur. Quid hoc clarius testimonio, in quo uterque aduentus tuus in carne & ad iudicium, manifeste praedicatur.

13. Micheas tale dat testimonium, quod neque Scribe & Pharisei requisiti poterant reticere. Nam sciscitatio ab eis Herode rege, ubi Christus nasceretur? Illi responderunt, secundum verba huius Prophetae: *In Bethleem Iuda*. Sic enim ait idem beatus Prophetas: *Et tu Bethleem Euphrata paruula es in millibus Iuda. Ex te enim egressus est dominator in Israel. Et egressus eius ab initio, a diebus aeternitatis*. In quibus plane verbis, utriusque natiuitatis tuae contextitur veritas: dum vnus egressus aeternus ex Patre, alter temporalis ex matre denunciat.

14. Abacuc Prophetas super custodiam suam stat, & gradum figit, ut audiat, quid sibi de futuris dicatur, ac te in cruce speculetur. *Quia adhuc, inquit, visus procul, & apparebit in fine, & non mentietur. Si moram fecerit, expecta eum: quia veniens veniet, & non tardabit*. Et de passione tua sic: *Splendor eius, ut lux erit, cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius, ante faciem eius ibit mors*. *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo*. Iste praecateris Prophetis, specialiter exprimit dulcissimum nomen tuum, quod est super omne nomen, ita inquit: *Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo*.

15. Sophonias consolatoriam textit prophetiam, & ad spiritalem latitiam erigit mentem, longa expectatione iam fessam. *Latere, inquit, filia Sion; iubila tu Israel. Latere & exulta in omni corde filia Ierusalem. Rex Israel Dominus in medio tui, ipse saluabit*.

16. Aggaeus quoque praedixit: *Adhuc unum modicum est, & ego commouebo calum, & terram, & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes: & veniet desideratus cunctis gentibus*.

17. Zacharias latibundo corde, & quibusdam rerum indicijs testimoniū perhibet, dicens: *Lauda & latere filia Sion, quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui*. Et iterū: *Exulta satis filia Sion, iubila Ierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus & saluator: ipse pauper, & ascendens super asinā, & super pullum filium asinae*. Hanc prophetiam tunc implesti, quando Ierolimam humilis aselli tergo infidēs perrexisti. Et ne dubitet quis de te ista praedicta, additur, vnde nō sit dubitandum, quia iam tenetur eius experimentum. *Et loquetur, inquit, pacem gentibus; & potestas eius, a mari usque ad mare*. Quod per praedicatores sacri Euangelij fideliter actum constat, qui pacē annunciauerunt his, qui propē, & his qui longē erant. Dehinc ad passionē se conuertit, ostendens quia sanguine tuo redempturus es es mundum. *Tu quoque in sanguine testamenti tui, emisisti viuos*.

tuos de lacte, in quo non erat aqua. Et alia quidem multa idē Prophetā & ceteri Prophetā protulere testimonia, ē quibus non pauca nouo sunt inserta Testamento. Nec infideliter mouere debet legentem, si interdum aliter apud Euangelistas & aliter apud Prophetas, quædam audiat testimonia recitari. Euangelistæ etenim breuiter & clariùs asserunt, vtpote liberiori Spiritus sancti institutione formati, quod Prophetæ longo sæpe sermone & obscurè prælibarunt.

Contra
Iudæos.

18. Tantis igitur auditis assertionibus veritatis, noli ultra diffidere Iudæe vel Gentilis. Agnosce Christi incarnationem, per ora Prophetarum predictam & completam. Et si nostris literis non credis, tuos consule codices, & profectò ita inuenies. Tantum carnalem remoue intellectum & nudam literam noli infans ausu defendere, spiritum inquire, & ad mysteria Christi cor conuertere, si vis sanam in scripturis sanctis habere intelligentiā. Alioquin, si præter Christum in lege gloriaris aut Prophetis, inanis est gloriatio tua: & cæcus intellectus, quem sequeris. Non tibi proderit Moyses, si Christum non audis, de quo scripsit Moyses. Nec Prophetæ tibi proficient, si Dominum Prophetarum non receperis. Frustra per legem iustificari quæris, quando & multi patres ante dationem legis intuenti sunt iusti. Ex fide Noë dictus est iustus. Et Abraham credens Deo, etiam ante circumcisionem iustitiæ laudem accepit. Non igitur te iactes de nobilitate generis, non de patrum virtutibus, nec de diuinis tibi traditis eloquijs cælestibus promissionibus refertis; quia Deus corda humilium respicit, & fidem rectè credentium attendit. Atque idcirco gloriosus, & Deo acceptabilis eris, si in Christum credendo, priorū patrum fidem moresq̄e fueris imitatus. Qui utique iustitiæ meritum, non de legis obseruantia, non de multitudine victimarum, nec de proprijs actibus sperabant, sed de sola gratia saluatoris nostri Iesu Christi. Sic enim promisit Deus per Isaiam

Isaia 52.

Prophetam: *Gratis venūdati estis, & sine argento redimemini.* Respice Iudæe, respice, & ad verum lumen mundi Iesum Christum

Malach. 3.

conuertere. Ipse est dominator Dominus & Angelus testamenti, sicut ait Malachias. Ipse venit ad saluandum omnes gentes, tibi specialiter missus. Sed proh dolor, à multis filijs tuis nec agnitus nec susceptus. Enimvero si credis, quia venit, saluaberis: si non credis, veniet contra te, & damnaberis. Ait enim: *Si non credideritis, quia ego sum moriemini in peccato vestro.* Quam excusationē poteris asserre, ad defensionem erroris tui? Habes legem & Prophetas, sed accusatores potius quàm defensores, qui contra te stabunt in testimonium, quia credere noluisti. Moyses dicit:

Ioan. 8.

Audite rebelles & increduli. Adhuc enim viuere me, & ingrediente vobiscum,

Num. 20.

Audite rebelles & increduli. Adhuc enim viuere me, & ingrediente vobiscum,

vobiscum, semper cōtentiōse egistis contra Dominum, quanto magis cū mortuus fuero? Perseuerat hæc obduratio vsque hodie in te, & in semine tuo. Cū conuersus autem fueris, repropitiabitur tibi Deus, sicut & ceteris Gentibus. Conuertere, conuertere ad Dominum Iesum Christum Israel, & non eris vltra opprobrium in Gentibus. Duo sunt enim, quæ te præcipuè in perfidia detineat, amor temporalium, & carnalis sensus in scripturis. Attamen, le-

Cause per-
fidia lu-
dæorum.

*ua Hierusalem in circuitu oculos tuos, & vide Israel numerum Christi fidelium, per totum mundum dilatatum: & erubescere-
roneus semper inueniri, qui credendo poteris perpetuam salu-
tem adipisci. Non te offendat multitudo malè viuētium, qui pœ-
nitendo possunt citius corrigi: sed bonorum magis Christiano-
rum exempla intuere, quorum millia etsi humanos oculos la-
tent, nunquam tamen in Ecclesia deficient.*

19. Sed iam dimissa turba Iudæorum, ad Christum conuerte-
re anima mea, quia ipse salus & redemptio tua. Si credere nō vult
Iudæus, tu fide sta: quia est filius Dei, cui testimoniū perhibent
omnes Prophetæ, diuinitus præmoniti & inspirati: quibus si cre-
derent Iudæi, crederent & Euangelio Christi, sicut illis dicebat:
Si crederetis Mōysi, crederetis forsitan & mihi: Ille enim de me scripsit. Ioan. 5.
Sed non mirum, si credere ei detrectant carnales, sola visibilia se-
quentes, cū lex spiritalis sit, & neminem ad sui intelligentiam,
nisi spiritalem intromittat. Quia verò humilis venit Dominus
Iesus Christus, non est cognitus ab eis: quāquam & taliter ven-
turū legant in Prophetis. Sed offenderunt miseri in lapidē offen-
sionis, & petram scandali; humilem contemnentes, ac diuina o-
perantem blasphemantes. Hæc audiens anima mea, esto velut
apis prudentissima perfidorum vesaniam detestando, & piorum
semper fidem humilibus gressibus sectando. Nec te terreat mul-
torum prauitas, & paucorum pietas; cū Domini sententia sit, *Matth. 20.*
multos esse vocatos, paucos verò electos. Nec ad te pertinet ista
inuestigatio, quia solius Dei est hæc discretio. Ad te oculos refle-
cte, & quanta tibi à Deo donata sint, attende: atque pro tua voca-
tione & illuminatione, quibus vales grātijs referendis insiste.
Latere, & toto corde exulta in Deo salutari tuo, qui te visitare
dignatus est, oriens ex alto. Nam totum gratiæ fuit, & eximiæ
dilectionis indicium, quòd sic venire voluit, qui potuit subueni-
re. Etsi debitorem in promittendo se fecerat, non tamen liberali-
tatis gratiam sibi idcirco abstulit: quia sine omnibus præcedenti-
bus meritis, eius dona extiterunt.

20. O verè magnū venerandumquæ mysterium, à seculo ab-
conditum, multis præcurrentibus testibus promissum, diu expe-
ctatum, ardentè desideratum, & tandem mundo exhibitum, &

M

fideli-

fideliter commendatum! Hoc magnum incarnationis sacramentum, pauci vulgares intellexerant: & penè soli Prophetæ visi sùt penetrasse intima eius, quibus de speciali reuelationis munere concessum est, prænoscere & scribere. Illi enim, sicut electi amici Dei, tam cælestis cõsiliij secretum intrare sunt permixsi: vt intelligerent humanum genus ob primæ præuaricationis culpam, in tantam cecidisse miseriam, quæ aliter aboleri nequibat, nisi per mediatoris gratiam; quo incarnato & passo, redemptionem acciperet homo. Hoc lucidè aures populares, quibus omnia in figuris contingebant, comprehendere non valebant. Ipsi magnum erat, si quod terrenæ promissionis donum acciperet. Prophetis nil magnum & letabile videbatur, nisi quod æternæ beatitudinis dulcedinem redolebat. Vnde vnus ex summis Prophetis, cūcta terrena superuolitans, quid peculiariùs amaret, ostēdit

1. Cor. 10.

dicens: *Quid mihi est in calo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in aeternum.* Sed hic amor cælestium atque spes futurorum, non omnibus inerat: & quid inter vmbra & veritatem differret, multi ignorabant, donec de cælo pax vera descenderes, & in hanc mundi vallem pro illuminandis hominibus, (Iesu bonè) introires. Postquam ergo Verbum caro factum legeris, atque inter homines creator hominis dignatus es apparere, quod clausum diu latebat, manifestari per te cœpit: & quod intellectu difficile, factum est capabile: & quod multis incredibile videbatur, ex tua salutari presentia reddidisti visibile, & quodammodo (vt ita dixerim) manibus palpabile.

Psal. 72.

21. Deinde quædã, sicut ad litteram sonant, humiliter implesti, ostēdens quia de te scripta erant. Quædã verò non literaliter obseruasti, sed ad mysticū sensum meliùs retulisti: docens non omnia ad litteram accipienda prophetarum esse oracula, quæ tamen secundum spiritualem intellectum, semper salua sunt & integra. Siquidem testante Euāgelista, literaliter hæc in te completa est scriptura, de agno paschali: *a Os non confringetis ex eo.* Spiritualmente autem ista, quæ dicit: *b Erit autem agnus absque macula, masculus anniculus.* Nam agnus sine macula, te innocentem designat & sine omnimoda culpa. Apertis ergo prophetijs simplices erudis ad fidem, obscuris verò dictis subtiliores ad alta quærenda mysteria suspendis. Aperta prophetia est: *Foderunt manus meas & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.* Occulta est: *Ego sum vermis & non homo.* Aperta prophetia est: *a Videbunt, in quem transierunt: Occulta est: b Super lapidem vnum, septem oculi sunt.* Secundum hunc modum, & alia multa inueniuntur testimonia de te verissimè prædicta, quæ destruere non poterit Iudæorum fallacia. Ipsi enim conabantur falsum inducere contra te testimonium,

Ioan. 1.

&

De sensu scripturarum.

&

a Exod. 12.

b Exod. 12.

&

Psal. 21.

Ibid.

a Ioan. 19.

b Zach. 3.

&

&

& non erat conueniens testimonium eorum. Væ tibi perfide, qui eligis potius perire quam credere. Esto consentiens sermonibus veritatis, ne tibi dicatur, quod Sâduccis carnaliter in lege & Prophetis caligantibus dictum est: *Erratis, nescientes scripturas neque virtutem Dei.* Omnis enim prophetia ad Christum tendit, & in Christo consummationem accipit.

12. Veruntamen Domine Iesu, non tantum Iudæorum salutem præfens in carne cogitasti, sed & omnium qui in te credituri erant, per sacram Apostolorum prædicationem, quos specialiter ad hoc opus elegisti. Qui licet primum simplices & sine literis homines fuerint, tua tamen quotidiana alloquutione, & largiori postea Spiritus sancti infusione, ut eis promissisti, in omnem inducti sunt veritatem, ita ut totius scripturæ caperent plenitudinem. Et tanto magis admiranda eorum prædicatio, & certior fides eis adhibenda; quanto verius constat, quod tanta magnalia ex seipsis nullatenus patrassent, nisi eos omnipotentissima manus tua roborasset: cum omnino arduum sit & verè opus diuinum, sacris fidei legibus totum subdidisse mundum. O sapientia Dei, quæ ex ore Altissimi prodisti: quanta pro nostra salute egisti, ut illuc nos reuocares, vnde cecidimus. Præmisisti Patriarchas & Prophetas, qui tuum nobis aduentum prænuntiarent. Dehinc Apostolos & Euangelistas destinasti, qui omnia esse completa docerent. O ineffabilis misericordia tua Domine, quæ supra id quam cogitari potest, declarata est. Nam nescientes te, sollicitè quæsiisti: deserentes te, non deseruisti: peccantibus tibi, benignissimè indulxisti: auersis longius à te, viam ostendisti æternæ salutis. Si tam pius factus es inimicis, quid eris amicis? Certè omnia in omnibus, ut nil desit tecum epulanti- bus & gaudentibus in regno Patris tui. Amen.

Sequuntur testimonia noui Testamenti, de eadem incarnatione Christi.

23. **S**ed iam ex nouo Testamento, pauca sunt etiam requirenda testimonia. Cuncta quæ inibi scripta lego, tua esse testimonia in hæsitante credo. Et non sicut olim in figuris & ænigmatibus, sed planis ac potentibus verbis, te Christum Dei filium prædicat. Testatur hoc primò Angelus Gabriel, missus ad Mariam virginem, dicens: *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei.* Testatur & Angelus loquens pastoribus: *Quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus in ciuitate David.* Testantur & illi deuotissimi Magi, qui ab Oriente venerant Hierosolymam, qua in Bethleem directi, mysticis honorare muneribus, quæ præi- cerant in sydere. Testatur hoc idem memorandus ille Simeon,

Testimo-
nia ex no-
uo Testa-
mento.

1. Angelus.
Luca 2.

2. Magi
sancti.

Matth. 2.
3. Simeon
iustus.

M 2

iustus

Luca 2.

iustus & timoratus, qui expectabat consolationem Israël. Hic & nim accepto responso à Spiritu sancto non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini, in spiritu venit in tēplum.

Ibid.

Accipiens ergo infantilis corporis tui membra in vlnas suas, sed maiestatem intus cognoscens, cum gratiarum actione deuotè canebat: *Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace.* Quo expleto cantico, ait etiam ad venerabilem matrem tuam: *Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum, cui contradicetur.* Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

4. Ioannes
Baptista.
Matth. 3.
Luca 3.
Ioan. 1.
Ibidem.
Ibidem.

O deuota & sincera fides huius beatissimi senis! Ipse namque te adorauit infantem, quem Scribæ & Pharisei contempserunt miracula facientem. Ipse te verum Deum confitetur, & hominū illi seductorem vocant, & dæmonium habentem, Propterea iste veneratione & laude dignus habetur, & illi tanquam filij perditionis merito refutantur. Testatur & venerabilis Ioannes

Baptista, qui ad perhibendum tibi testimonium, diuinitus directus est in mundum. Et clamabat dicens: *Post me venit vir, qui ante me factus est, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamenti eius.* Videns autem te inter homines conuersantem, sed ab omni peccatorum labe innocentem, ait: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Ille erat lucerna ardens & lucens, sed tu lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

Ille præco, sed tu Iudex. Ille humilis seruus, & tu omnium Dominus. Ille amicus Sponsi, tu Sponsus Ecclesiæ. Ille Propheta Altissimi, tu vnigenitus filius Dei, coæternus Deo Patri. Ille tanquam Lucifer matutinus te præcessit, viam præparando, tu sicut sol rutilans, sequutus es, omnem iustitiam implendo. Qui & beatos Apostolos tuos, tanquam solares radios, misisti in orbem vniuersum ad prædicandum fidei lumen cunctis Gentibus in salutem.

5. Trinitas
a Deus
Pater.
Luca 3.
b Spiritus
sanctus.
c Filius.

¶ Habes adhuc aliud testimonium, maius Ioanne. Pater enim de cœlis testatur dicens: *Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.* b Spiritus sanctus in columbæ specie apparens, super te descendit ac mansit. c Tu præsens in carne, quantè gloriæ esses ac potentiæ, fidelissimo amico Ioanni, altius declarasti, ita vt præ magnitudine tunc sibi factæ reuelationis, priorem tui cognitionem, quam acceperat, potius ignorantiam reputans, diceret: *Et ego nesciebam eum.* O virum sanctitate excellentissimum, ad tam singulare altissimumque intuendum mysterium Trinitatis prælectum: cuius vita & mors, baptimus & prædicatio, tui aduentus in carne verissima extitit testificatio.

Ioan. 1.

¶ Veniat nunc beatissimus Petrus Apostolus, feruidus ama-

6. S. Petrus.

tor

tor tuus, & deuotus confessor veritatis: quid sentiat, & qualiter in te credi oporteat, suppressis errantium opinionibus, palam edicat: *Tu es (inquit) Christus filij Dei vni.* O verè Apostolica confessio, quàm caro & sanguis nõ docuit: sed cælestis reuelatio filio columbæ inspirauit. Ideoque ob firmitatem fidei suæ, meruit & Petrus à petra dici: quia tibi tanquam solide petra, omnibus relictis adhæsit. Si miratur quis rudem piscatorem, Apostolici ordinis factum Principem; miretur & Moysen ducem populi, & Dauid Regem, prius aliquando pastores ouium fuisse. Qui ergo Moysen in Prophetam, & Dauid de postfœtantes suscitauit in Regem, ipse profectò beatum Petrum quondam piscatorem, totius Ecclesiæ suæ promouit in Principem. Procedat iam Paulus, magister Gentium, & doctor orbis, vas electionis & lumen Ecclesiæ vniuersalis, ad dandum tibi testimonium. *Vbi (inquit) venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* Hic est ille gloriosissimus Paulus, cui de cælo loquutus es: *Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris.* Hunc de persecutore prædicatorem, de Phariseo Apostolum fecisti: iubens vt nomen tuum, quod antea persequeretur, per totum uerheret mundum: nec timeret illud portare coram Gentibus, & regibus, & filijs Israël. Qui strenuè Apostolatus sui implens officium, ac per diuersas mundi discurrens partes, Euangelica cecinit tuba: peruenitque sonus nominis tui in fines orbis terræ, per os gloriosissimi Pauli. Iã enim non est in orbe Ecclesia, que beati Pauli non fulciatur doctrina, sub pace Catholica. Cõfudit Iudeos, & vehementer eos autoritate sanctarum scripturarum conuicit, affirmans quoniam tu es Christus filius Dei. Gentiles conuertit, idola nihile esse docuit, Barbaros subiugauit, Philosophos confutauit, & omnes pariter ad fidei lumen traxit. Hic est ille diuinus Paulus, qui ad cœli tertij secreta raptus, Euangelium quod prædicauit, non ab homine neque per hominem, sed per reuelationem tuam (Iesu Christe) didicit. Ideoque confidentius illud prædicare, & magnificentius de eo scribere potuit, sicut & fecit. *Magnum est, inquit, Sacramentum pietatis, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in Spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.*

25. Dicat & Andreas frater Simonis Petri, ardētissimus amator crucis, vnus ex discipulis beati Ioãnis: sed, postea te sequutus, à quo etiam in Apostolum est electus; dicat inquam testimonium tibi, vt audiamus & credamus. *Inuenimus, ait, Messiam, qui dicitur Christus.* O simplex & constans fides, cunctis imitanda Christianis. Simplici etenim corde te sequutus, deuota oris professione.

Matth. 16.

Ibid.

2. S. Paulus.
Galat. 4.Actor. 9.
Ibid.2. Cor. 12.
Galat. 1.

1. Tim. 3.

s. S. Andreas.
Ioan. 1.

Simoni fratri suo mox p̄d̄ere curauit, quā à te fonte veritatis hauserat fidem. Et adduxit eum, videlicet Petrum, ad Iesum. Hoc est enim verè te inuenisse, fraternæ salutis consulere, eique iter celestis vitæ ostendere. Non sic Iudæi qui tentantes dicebant: *Si tu es Christus, dic nobis palam.* Vē vobis Scribæ & Pharisei, qui nec signis nec verbis Christi credidistis. Andreas homo sine literis audiens Christum semel loquentem, sequutus est eum & credidit. Vos scientes legem & Prophetas, insuper audientes veritatem ex ore Christi, videntes quoque signa & mirabilia eius, quæ nemo alius fecit, necdum credidistis ei. Propterea grauius accipieris iudicium, & iudicabit vos pia simplicitas fidelium, cum ijs qui dixerunt: Non est Deus, & vani sunt, qui seruiunt ei.

Ioan. 10.

9. S. Iohannes
Euāgelista.

a Ioan. 13.

b Ioan. 1.

c Ibid.

d Ioan. 21.

Ioan. 20.

Ioan. 20.

1. Ioan. 4.

10. S. Phil.

Ioan. 1.

Ioan. 1.

26. Loquatur & ille prædilectus Apostolus Iohannes, a qui in coena supra pectus tuum (Domine Iesu) recubuit. b In principio (inquit) erat Verbum, & Verbum erat apud Deū, & Deus erat Verbum. Et infrā: c Et Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenū gratiæ & veritatis. d Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus, quia verum est testimonium eius. Sed ô dulcissime Iohannes, quæ est causa huius Euangelicæ descriptionis? Hæc autem scripta sunt, vt credatis: quia Iesus est Christus, filius Dei, & vt credentes, vitam habeatis in nomine eius. Hic est Iohannes, quæ sæpe sibi socium adsciuit Petrus, ac pari constantia principibus & magistratibus restitit. Qui ab eisdem etiam cæsus non tacuit, sed pro nomine tuo (Iesu) contumelias atque verbera gaudens sustinuit. Missus exinde ab Apostolis cum Petro, promptu Samaritiam adiit, vt credentes Spiritum sanctum acciperent, orauit, & impetrauit. Hic est Theologus Iohannes, Summæ Trinitatis limpidissimus inspector ac relator, colūna primitiue Ecclesiæ, rector ac fundator totius Asiæ: qui propter verbum Dei & testimonium Iesu, in exilium trusus Apocalypsis librum, celestibus visionibus plenum, in eodem loco conscripsit: perhibens in principio & in fine, quia spiritus prophetiæ eius, est testimonium Iesu. Hic in epistolis suis, charitate diuina flagrantibus, pulcherrima quadam de incarnatione testimonia internectit: *Omnis spiritus, inquit, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est. Et omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est.*

27. Delectat & testimonium Philippi audire, qui inueniens Nathanaëlem dicit ei: *Quem scripsit Moyses in lege & Prophetis, inuenimus Iesum filium Ioseph à Nazareth.* Sic enim adhuc à multis patiebaris te dici & putari, priusquam temetipsum mundo reuelares. Reuera autem nō filius Ioseph, sed filius es intactæ puerperæ, perpetuæ virginis Mariæ, de qua Spiritus sancti conceptus es

ope-

opera, & sine omnilabe peccati procreatus. Huic veritati altius testimonium perhibet Nathanaël verus Israëlita, in quo dolus non est, & ait: *Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israel.* Si etiam legislatoris testimonium quæritur, adest Nicodemus princeps Iudæorum dicens: *Rabbi scimus, quia à Deo venisti magister. Nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Iam nunc perpendite, o Iudæi, & videte, quot testes habet Christus, quem vos negare non timuistis. Si adhuc plures desideratis, arguet vos a fides Latronis, & cōfessio Cæturionis, quorum vterque Christum cognouit: ille in cruce pendentem, iste cum clamore expirantem; & ait: *b Verè hic homo filius Dei erat.* Falsa est ergo obiectio vestra, quàm aduersus Christum tulistis, dicentes: *c Tu de te ipso testimonium dicit, testimonium tuum non est verum.* Quoniam quidem Christo non desunt testes, nec in veteri nec in nouo Testamento, si ea recipere velletis. Sed quia vobis charitas deest, nec habetis verbum Dei in vobis manens, propterea nulla vos potest autoritas informare. Quid mihi & Iudæis istis? Quæ pars fideli cum infideli? Non plus, quàm lucis conuentio ad tenebras. Attamen, dum eorum manifestus error conuincitur, nostra fides, in te (Domine Iesu) ampliùs solidatur. Prodest mihi stulta eorum interrogatio ad cautelam. Prodest multo fortius tua dulcissima responsio, ad doctrinam veram: Dixisti itaque eis: *Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Libenter audio Prophetas de te loquentes, sed dulcius mihi insonat verbum ex ore tuo. Gratum est testimonium prophetarum, sed gratius accipio testimonium à te prolatum. Si enim testimonium hominis accipitur, testimonium tuum maius est, quia veritas es, quæ non fallit: sapientia quæ omnia nouit. Propter nostram tamen imbecillitatem firmandam adhibuisti prophetas, qui nobis profuerunt, non tibi. Sicut etiam quibusdam respondisti: *Non propter me vox hæc venit, sed propter vos.* Gaudeo igitur (amantissime Iesu) in omnibus, quæ loquuti sunt prophetae. Exulto & in his, quæ Apostoli nobis tradiderunt & Euangelistæ. Quorum omnium vna fides, vnus spiritus fuit & intellectus, summè sibi concordans. Spiritus enim sanctus adimpleuit corda eorum, vt præteritorum simul & futurorum caperent arcana. Quæ dum lego vel audio, tota fidei deuotione amplector, & in tui nominis amore, quamuis indignus peccator, accendor. Mihi deseruiunt Prophetarum eloquia, eorum visiones, & cælestes alloquutiones. Mihi Euangelistarum proficiunt scripta, atque discipulorum tecum conuersantium corporalis aspectus, auditus, & tactus. Pro me viderunt, qui digni fuerunt,

11. Nathanael.

Ioan. 1.

12. Nicodemus.

Ioan. 3.

13. Latio Centurio.

a Luca 25.

b Matt. 27.

c Marc. 15.

Ioan. 8.

2. Cor. 6.

Ioan. 8.

Ioan. 12.

Pro me audierunt, qui enarrare debuerunt. Pro me tetigerunt, qui me in fide confirmaturi erant.

Martyrum
testimonia
de Christo

1. S. Ste-
phanus.

Act. 7.

2. S. Lau-
rentius.

3. S. Vincēt.

4. S. Igna-
tius.

Iesus Chri-
stus, literis
aureis scri-
ptum.

Cōfessori
& doctorū
testimonia
de Christo.

28. Perhibent consequenter gloriosissimi martyres tui, vali-
dissimum testimonium tibi. Hi namque, non tātum oris confes-
sione, sed & preciosi sanguinis sui effusione testimonium reddi-
dere: quos nec poenarum acerbitas, nec blandimentorum molli-
ties, potuit à vera fide vllatenus deflectere. S. Stephanus proto-
martyr tale perhibet testimonium: *Ecce video caelos apertos, & filium
hominis stantem à dextris virtutis Dei.* B. Laurentius martyr, cum
esset in tormentis, hæc verba loquutus est: Domine Iesu Christe,
Deus de Deo, miserere mei serui tui: quia accusatus, non negavi
nomen sanctum tuum: Interrogatus, te Dominū confessus sum.
B. Vincentius Leuita, martyrque magnanimus, licet toto exten-
deretur corpore, non est tamen contractus corde: sed viua voce
audacter exclamauit: Hæc est gloria nominis Christiani, paratus
sum Christi seruus ad omnia. S. Ignatius B. Ioannis Apostoli
discipulus, plumbatis casus, vngulis laceratus, viuifque carbo-
nibus traditus, magnum fidei dedit testimonium: & quantum in
eius corde exarserat fortis, vt mors dilectio, feruenti indicauit
responso dicens: Nec ignis ardens, nec aqua ebulliens, poterit in
me Iesu Christi extinguere charitatem. O insignem martyrem,
cuius constantia ad admirationem duxit Traianum Imperato-
rem! Quis, inquit, Græcorum tanta toleraret pro Deo suo? Eia,
quàm maximè decet eum venerari, ac deuotis laudum præconijs
vbique prosequi, qui inter tot tormentorum genera, nunquā ab
inuocatione dulcissimi nominis tui (Domine Iesu) legitur ces-
sasse. Super quo requisitus ait: Hoc nomen cordi meo inscriptū
habeo, & ideo ab eius nominatione cessare non valeo. Quod
postea ab eius corpore extractum atque per medium scissum, in-
uentum est habuisse, Iesus Christus, aureis literis inscriptum. O
bone Iesu, quàm amabile & iucundum est nomen tuum, in cor-
de te diligentium! O quàm summè etiam mihi necessaria est fre-
quens inuocatio mellisui nominis tui, inter tam multimoda tē-
tamenta versanti. Dignare igitur Domine Iesu, dulcissimum no-
men tuum tanquam memoriale perpetuum, cordi meo inscribe-
re: & tam forti zelo charitatis illud accende, quod nec tristitia nec
lata me queant ab amore tuo separare.

29. Perhibent etiam venerabiles confessores atque doctores,
gestis & doctrinis suis, multa laudabilia testimonia tibi. Hi enim
sunt, qui se murum pro ecclesia posuerunt, & fortissimos contra
hæreticorum versutias dedere latratus. Ex his est gloriosus Hie-
ronymus presbyter, egregius doctor Ambrosius, beatissimus
præsul Augustinus, dulcissimus Papa Gregorius, Venerabilis Be-
da,

da, deuotissimus Bernardus, cæteri que huiusmodi nominati ac famosi viri, strenui opere, eloquentes sermone, fide catholici, scientia diuites, se & alios quàm plurimos ædificantes; ac posteris suis dignam memoriam diuinæ eruditionis relinquentes. Ait namque gloriosus pater Hieronymus, cum positus in extremis sacram esset accepturus communionem: Tu es ille, qui cum Deo esses solus ante omnia tempora, & sine principio genitus à Deo patre æterna & inuestigabili generatione, intra vnus puellæ, id est, virginis gloriosæ corpusculum, te clausisti factus homo. Sic enim in virginali utero hominem suscepisti, quòd nec sine homine Deus es, nec sine Deo homo. Tu certè vita es, qua omnis uiuit creatura, & sine qua moritur. Tu es vita vitalis dulcis & amabilis, atque iucunda. Odoris tui suauitas ægros recreat & debiles quos tuos facit sapor salubres ac fortissimos. Dicit hymnidicus orator Ambrosius: O mira circa nos tuæ pietatis dignatio. O inæstimabilis dilectio charitatis, vt seruum redimeres filium tradidisti. Ait eruditissimus doctorum Augustinus: Redemptor & conditor noster, Filius Dei, ante secula existens; filius hominis factus est, in fine seculorum: vt qui per diuinitatis suæ potentiam creauerat, ad perfruendam vitæ beatitudinem perennis, ipse per fragilitatem humanitatis nostræ nos restauraret, ad percipiendam quam perdidimus vitam. Hic est sublimis ille contemplator Augustinus, cuius cor charitas Christi ita vulnerauerat: vt eius verba, quasi sagittas acutas, in visceribus gestaret: qui in primordijs conuersionis suæ, non satiabatur dulcedine mirabili, considerare altitudinem consilij diuini, super salute generis humani. Vnde & desiderio diuinæ cognitionis accensus, cum supra se incommutabilem veritatem inquireret, hanc in vocem iubilationis erupit: O æterna veritas, & vera charitas, & chara aternitas. Tu es Deus meus, tibi suspiro die ac nocte. Dicit præclarissimus Papa Gregorius: Venit inter homines mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, ad præbendum exemplum vitæ hominibus simplex, ad non parcendum malignis spiritibus rectus, ad debellandam superbiam timens Deum, ad detergendam verò in electis suis vitæ immunditiam, recedens à malo. Idem: O quanta est misericordia conditoris nostri. Serui digni nõ sumus, & amici vocamur. Origenes: Vnigenitus Filius Dei, qui ante secula ineffabiliter ex solo Patre natus est, iam seculi appropinquante fine, ex voluntate Patris, in humano corpore, sancto cooperante Spiritu, inter homines venit. Isidorus: Certè Deus, quòd nec errores suos admonitus agnosceret mundus, misit Filium suum, vt carnem indueret, & hominibus appareret, & peccatores sanaret. Leo Papa: Ingreditur hæc mundi infirma

1. Hieron.

2. Ambros.

3. August.

4. Gregor.

5. Origen.

6. Isidorus.

7. Leo Papa

Filius

Filius Dei, de caelesti sede descendens, & à paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate generatus. Nouo ordine, quia inuisibilis in suis; visibilis factus est in nostris. Incōprehensibilis, voluit comprehendi: ante tempora manens, esse cōcepit ex tempore. Maximus Episcopus: Saluator mundi per matrem nascendi tempus accepit, qui de patre nascendi non habet tempus. Habitator cæli venit ad terras, qui terrarum incolas euocaret ad cælum. Verbum caro factum est, non vt Deus vacuaretur in hominem, sed vt homo glorificaretur in Deum. Fulgentius Episcopus: Christus Dei filius de Deo vero Deus verus, & vnus cum Patre naturaliter Deus, semper ex seipso sanctos Angelos pascit, sed tamen Angélicam naturam Dei filius non accepit. Vt autem suam charitatem Deus commendaret in nobis, filius eius naturam nostram suscepit ex nobis; vt Deus vnigenitus, qui panis est Angelorum, vt etiam homini seipsum faceret panem, simul hominis & animam suscepit & carnem. Accepit vtramque veram, vtramque sanctam, vtramque mundam. Accepit animam nostram sine iniquitate. Accepit carnem nostram cum mortalitate, vt secundum ipsam moriens mortem vinceret. Accepit animam iustam, per quam nostris animabus iustitiam redderet. Chryso-stomus: Christus venit suscipere infirmitates nostras, & suas nobis conferre virtutes: humana querere, patrare diuina: accipere iniurias, reddere dignitates: ferre tædia, referre sanitates. Sustinuit has necessitates, vt homo verus humanis actibus probaretur. Beda: *Verbum caro factum est*, id est, Deus homo factus est & *habitaui in nobis*, vt per cognatum nobis hominis habitum, nobis conuersando congruere, nos alloquendo instruere, nobis viuendo viam præbere, pro nobis contra hostem conflagere, nostram mortem moriendo ac resurgendo posset destruere. Bernardus: Vnigenitus Dei, sol iustitiæ, tanquam immensi & præclari luminis cereus, huius mundi carcerem illuminaturus est accensus: vt omnis, qui illuminari voluerit, accedat ad illum, illique iungatur, vt nihil medium sit inter illum & ipsum. Idem: Ego arbitror inuisibili Deo fuisse causam, quòd voluit in carne videri, & cum hominibus conuersari: vt carnalium videlicet, qui nisi carnaliter amare non poterant, cunctas primò ad suæ carnis salutarem amorem affectiones traheret, atque ita gradatim ad amorem perduceret spiritalem.

8. Maximus
Episcopus

9. Fulgen-
tius Epif-
copus.

10. Chryf.

11. Beda.
Ioan. 1.

12. Bernar.

Mulierum
testimonia
1. Maria
Magdal.
Lucæ 7.

20. Perhibent quoque illustrissimum tibi testimonium Maria & Martha sorores Lazari, quæ vnica deuotione tibi adhæserunt in carne cōuersanti. Maria hæc est deuotissima lotrix pedum tuorum, quæ non externas aquas, sed contriti cordis sui lachrymas

ad

ad abluendum obtulit, capillos ad extergendum expandit, labia ad osculandum præbuit, manus & brachia ad vngendum parauit. Totum quippe ad pietatem conuertit, quicquid prius seculi vanitate contraxerat. O felix huius mulieris contritio, quam mox sequitur omnium peccatorum remissio. Nam quæ anxia venerat, libera redit in pace. Hæc iustior Phariseo, fidelior Simone leproso: qua ille dubitat, ista credit; ille reprehendit, ista veneratur & diligit. Ille falsam iustitiam præterdit, ista veram humilitatē vbique ostendit. Hæc est gratissima & familiaris amica tua, quæ post multa humanitatis obsequia, etiam testis resurrectionis tuæ fieri meruit, & nuntia prima. Martha autem soror eius, fatagens circa frequens ministerium, perfectæ fidei tibi reddidit testimonium. Ego, inquit, *credidi, quia tu es Christus filius Dei, qui in hunc mundum venisti*. Hæc est illa dilecta hospita tua, quæ honorificè te sapius in domum suam recepit corporaliter: sed intra domum mentis suæ, gratiorem parauit locum mansionis: vbi fide, spe, atque dilectione congaudente, spiritaliter recubuit. Huius quoque perfectam fidem æmulata mulier quædam de turba, sublimi voce clamabat: *Beatus venter, qui te portauit, & ubera, que suxisti*. Magnæ deuotionis & fidei hæc mulier fuisse cognoscitur, quæ Scribis & Phariseis te blasphemantibus, tanta incarnationis tuæ mysterium sinceritate confitetur.

Ioan. 20.

2. Martha.

Ioan. 11.

3. Mulier
Euāgelica
Luca 11.

31. Perhibent etiam sacre virgines testimonium tibi, quarum Sponsus & consolator dignatus es fieri. B. Agatha, ingenua virgo & spectabilis genere ait: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Hæc est, quæ latissimè & glorianter pro nomine tuo ibat ad carcerem. Hæc post torturam & abscissionem mammillarum suarum, nullum carnale medicamen quæsiuit. Sed habeo (inquit) Dominū meū Iesum Christum, qui solo sermone restaurat vniuersa. Lucia virgo deuota, iucundum tibi habitaculū in sua virginitate preparans, magnam fidei suæ ostendit virtutē, dicens: Ego per tres annos sacrificauit Deo viuo. Iam quia nihil superest, meipsam offeram in sacrificium Deo hostiā viuentem. Et cum incendio traderetur, orando vim ignis repressit, dicens: Rogavi Dominum meum Iesum Christum, vt ignis iste non dominetur in me. Agnes virgo beatissima, tua specialis & dilecta sponsa, tam euidens tibi perhibet testimonium, vt non humanum sed diuinum videatur fuisse oraculum, omne quod dixit. Naturam & ætatem superat, quod hæc nobilis virguncula, de fide & castitate, de amore & pulchritudine Sponsi sui proferebat. Amo (inquit) Christum, in cuius thalamum introiui, cuius mater virgo est, cuius pater feminam nescit. Ipsi soli

Virginum
testimonia
1. Agatha.

2. Lucia.

3. Agnes.

soli seruo fidem; ipsi me tota deuotione cōmitto; cui Angeli seruiunt, cuius pulchritudinem sol & luna mirantur. Et gloriabatur, sicut dignum omnino erat, dicens: Annulo suo subarrhauit me Dominus meus Iesus Christus, & tanquam sponsam decorauit me corona. Cæcilia virgo clarissima, in pectore suo gerens Euangelica verba, tibi que soli placere desiderans, nulli animum voluptati dedit nec vanitati: sed ieiunijs & orationibus intenta, in corde suo decantabat dicens: Fiat Domine, cor meum & corpus meum immaculatum, vt non confundar. Interrogata autem de fide, magna constantia respondit: Nos scientes sanctum nomen, omnino negare non possumus. Similiter & cæteræ sacre virgines, Catharina, Barbara, Ursula, & Christina, in fide constantes, in amore tuo feruentes, lenocinia carnis calcantes, Angelicam puritatem diligentes, sexum vicere in seculo, & nomen sempiternum meruerunt in cælo.

4. Cæcilia.

5. Catharina, Barbara, Ursula, Christina.

Elemētōrū ac creaturarū ratio- nis exper- tium testi- monia.

a Cæli.

Matth. 2.

b Terra.

Ioan. 11.

Matth. 27.

c Mare.

Ioan. 6.

Ioan. 2.

d Aer.

Matth. 8.

e Sol.

Luca 23.

f Lapidēs.

Matth. 27.

g Nubes.

Ait. 1.

Isaia 1.

Phil. 1.

32. Perhibent etiam testimoniū tibi ipsa elementa, quæ condidisti. Dignum quippe fuit, vt & irracionales creaturæ suum cognoscerent creatorem: & quem vocibus nuntiare non poterant, eximijs signis declararēt. Tibi enim sicut creatori tuo, omnis tenebatur famulari creatura. Præbens ergo insolitæ nouitatis obsequium, factis sine dubio ostendit se cognouisse Dominum. Nam cælorum te esse Dominum cæli cognouerunt; quia in ostensione natiuitatis tuæ, a stellâ protinus miserunt. b Terra cognouit, quæ quadriduanum mortuum Lazarum, ad vocem clamoris tui reddidit. Sed & in passione tua, mota est & cōtremuit. c Mare cognouit, quia solidum iter pedibus tuis præbuit, ac Petro Apostolo viam ad te meabilem fecit. d Aer cognouit, quia a duris flatibus, te iubente mox siluit. e Sol quoque cognouit, quia passionis tempore radios sui luminis subtraxit, ne morientem cerneret, quæ suæ pulchritudinis fabricatorem intellexit. f Petræ & saxa cognouerunt, dū eadem hora ad compassionem scissa sunt. g Nubes cognouerunt, quia ascendentem in cælum susceperunt. Cum ergo omnia hæc elementa, Deum ac Dominum suum in carne venisse proclamant, noli tu homo rationalis creatura dubius esse aut segnis, ad confitendum mysterium incarnationis Christi, pro tua præcipuè saluatione gestum, plenum diuinis miraculis, firmatum vndique scripturarum testimonijs: ne forte insensatis insensibilior, aut iumentis stolidior fias. Quemadmodum contra Iudaicam perfidiam, intonat per Isaiam Dominus: *Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, Israel me non cognouit, populus meus non intellexit.* Sed his iam sub modamine perscrutaris, sint gratiæ & laudes tibi (Domine Iesu) infinitæ, atque in nomine tuo flectatur omne genu, cælestium, terre-

strium,

strum, & inferorum: & omnis lingua confiteatur, quia tu es in gloria Dei patris. Amen.

S E C V N D A.

De desiderio Prophetarum, & deuota preparatione erga aduentum Christi.

1. **E**CCE *ueniet desideratus cunctis gentibus.* Attendite & auscultate omnes fideles & deuoti, quid de Christo loquatur Prophetarum libri. Decet namque nunc in tam sacro tempore aduentus Domini specialem habere memoriam, de prophetijs incarnationis Iesu Christi. Idcirco enim nobis quotidie sanctorum prophetarum scripta de Christo palam recitantur: quatenus audita voce precedentium patrum, magis ac magis in amore Verbi incarnati, totus affectus cordis nostri accendatur. O quanto desiderio olim ardebant sancti Patriarche & Prophete, de sola futura promissione. Pudendum nobis valde est, si minori nunc flagremus desiderio, ad exhibitam Christi in carne presentiam: quando illi ardebant, ad solam Verbi incarnandi memoriam. Exultauit Abraham pater omnium credentium, ut videret diem Christi, quem in spiritu de sua stirpe nasciturum prauiderat. Et gaudium est gaudium non modico, propter certam spem, quam de Christo nascituro acceperat. Similiter autem & alij multi antiqui sancti, id ipsum frequenter desiderauerunt, qui per spiritum hoc præsauerunt cupientes tam magnum citius impleri mysterium, quod nos iam gaudemus esse completum. Quod satis euidenter Dominus ostendit, cum præsens in carne discipulis suis ait: *Multi reges & Prophete voluerunt videre, qua vos videtis, & non viderunt.* Agg. 2.

2. Paruum igitur amorem videtur habere ad Christum, quisquis in desiderio animæ suæ non recogitat, quam diuinum sit mysterium, quam magnum beneficium homini collatum, quod Christus incarnari voluit. Attamen, libenter pius Dominus, de se meditantibus gratiam deuotionis dare consuevit, qui ad dandam benedictionem in hunc mundum venit. Quia sine vnctione non est Christus, nec sine dulcedine cogitatur Iesus. Neque enim dubitandum, quin studiosis mentibus multa late ac pulchra sanctæ meditationis occurrent materia, quæ desidiolis & negligentibus velata sunt & remota. Quia Christi mysteria intelligere digni non sunt, qui ea cum humilitate & desiderio non requirunt. Hinc ad discipulos ipse dicit: *Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis.* Ioan. 8.

3. Trahit autem vehementer amor Iesu amatores suos, ad ruminandum